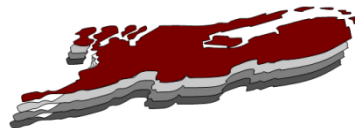

**Inventariserend veldonderzoek -
proefsleuven**

**Oude Holterweg, Nieuw-
Heeten gemeente Raalte
(OV).**

april 2020
Versie 2.0 (definitief)
In opdracht van:
BJZ.nu

Colofon**Laagland Archeologie Rapport 410**

Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven Oude Holterweg te Nieuw-Heeten, gemeente Raalte (OV)

Auteur: Nick Hendriks & Hans Oude Rengerink

In opdracht van: BJZ.nu

Foto's en tekeningen: Laagland Archeologie

Status rapport: definitief

Controle: J. de Gruil

Autorisatie: J.A.M. Oude Rengerink

ISSN 2468-4759

Laagland Archeologie BV
Virulyweg 21F
7602 RG Almelo

Tel 06 - 49 88 34 03

E-mail: info@laaglandarcheologie.nl
KvK-Nummer: 75251876

© Laagland Archeologie BV, Almelo, april 2020

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Laagland Archeologie BV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

Laagland Archeologie heeft op 18 februari 2020 een Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven uitgevoerd aan de Oude Holterweg te Nieuw-Heeten, gemeente Raalte (OV). Het betreft een onderzoek dat is uitgevoerd in het kader van het uitbreidingsplan 't Marissink. In een eerder stadium is in het plangebied een inventariserend veldonderzoek – verkennende fase uitgevoerd. Dit onderzoek heeft uitgewezen dat de bodem in delen van het bouwterrein nog grotendeels intact is en dat archeologische resten zijn te verwachten.

Op basis van het vooronderzoek is door het bevoegd gezag besloten dat er een aanvullend onderzoek dient plaats te vinden in de vorm van een Inventariserend veldonderzoek – proefsleuven. Het onderzoek had tot doel om gegevens te verkrijgen om de archeologische verwachting te toetsen en eventueel aanwezige vindplaatsen op te sporen en te waarderen. Op basis van de waardering kan de behoudenswaardigheid van de vindplaats binnen het plangebied worden vastgesteld. Tevens diende het onderzoek antwoord te geven op de in het PvE opgestelde onderzoeksvragen

Samengevat is tijdens het onderzoek in het onderliggende dekzand overwegend een redelijk intact bodemprofiel aangetroffen in de vorm van een haarpodzol waarvan de E- en B-horizonten nog aanwezig waren.

Qua archeologische sporen zijn er slechts twee sporen aangetroffen die behoorden tot dezelfde greppel. De datering van de greppel is onduidelijk, omdat er geen vondsten zijn aangetroffen in de greppel en deze niet op historisch kaartmateriaal zichtbaar is. De enige aanwijzing is een zichtbare afdruk van een getande graafmachinebak op de greppel in put 4. Deze afdruk is vermoedelijk ontstaan bij de demping van de greppel, wat wijst op een recente datering van de demping van de greppel. In put 5 is één fragment handgevormd aardewerk aangetroffen dat kan worden gedateerd in de IJzertijd of Vroeg-Romeinse tijd.

Op basis van het beperkte aantal sporen en de enkele vondst is er onvoldoende reden om van een archeologische vindplaats uit te gaan. De greppel is waarschijnlijk een verkavelingsgreppel uit de Nieuwe Tijd en op basis van de enige aangetroffen scherf kan geen specifieke vindplaats en een bijbehorend complextype worden bepaald. Een waardering op basis van KNA-criteria is daarom niet mogelijk.

Aan het bevoegd gezag, de gemeente Raalte, wordt ten aanzien van het omgevingsaspect archeologische waarden geadviseerd om geen verder onderzoek te eisen en het plangebied voor de geplande ontwikkelingen vrij te geven.

Samenvatting	3
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding onderzoek	5
1.2 Afbakening onderzoeksgebied	5
1.3 Administratieve gegevens	7
2 Voorgaand onderzoek en verwachting	8
2.1 Resultaten voorgaand onderzoek	8
2.2 Archeologische verwachting	10
2.3 Selectiebesluit	11
3 Doel van het onderzoek	12
3.1 Doel van het onderzoek en motivatie	12
3.2 Onderzoeksvragen uit het PvE	12
4 Methoden	13
4.1 Onderzoeksmethodiek	13
5 Landschap en bodem	15
5.1 Geologie en geomorfologie	15
5.2 Bodem	16
6 Archeologie	17
6.1 Sporen en structuren	17
6.2 Vondsten	19
6.2.1 Keramiek	19
6.3 Synthese	20
7 Onderzoeksvragen en conclusie	21
8 Selectieadvies	22
Literatuur en bronnen	23
BIJLAGE 1 AMZ-cyclus	24
BIJLAGE 2 Archeologische perioden	25
BIJLAGE 3 Sporenlijst	26
BIJLAGE 4 Vondstenlijst	27
BIJLAGE 5 Alle Sporen Kaarten (ASK)	28
BIJLAGE 6 Profieltekeningen	31

HOOFDSTUK **1** INLEIDING

1.1 AANLEIDING ONDERZOEK

De aanleiding tot het Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven vormt de bouw van nieuwe woningen op de geplande bouwlocatie 't Marissink aan de Oude Holterweg te Nieuw-Heeten. De nieuwe woningen worden vermoedelijk op staal gefundeerd. Normaliter worden daartoe funderingssleuven gegraven tot een diepte van circa 60 – 80 cm –mv. Rioleringsbuizen kunnen dieper aangelegd worden. Met de bouw van de nieuwe woningen kunnen eventueel in de bodem aanwezige archeologische resten worden aangetast.

In een eerder stadium is een inventariserend veldonderzoek – verkennende fase uitgevoerd¹. Dit onderzoek heeft uitgewezen dat de bodem in delen van het bouwterrein nog in aanzienlijke mate intact is en dat archeologische resten zijn te verwachten. Het noordelijke deel van de locatie ligt een op een dekzandrug die een aanzienlijk hoger deel van de bouwlocatie vormt. Op basis van het vooronderzoek geldt er voor deze zone een hoge archeologische verwachting. Hierin is geadviseerd een proefsleuvenonderzoek uit te voeren. Bij de toetsing van het rapport van het vooronderzoek is door het bevoegd gezag, de gemeente Raalte, dit advies overgenomen en is het daarmee een selectiebesluit.

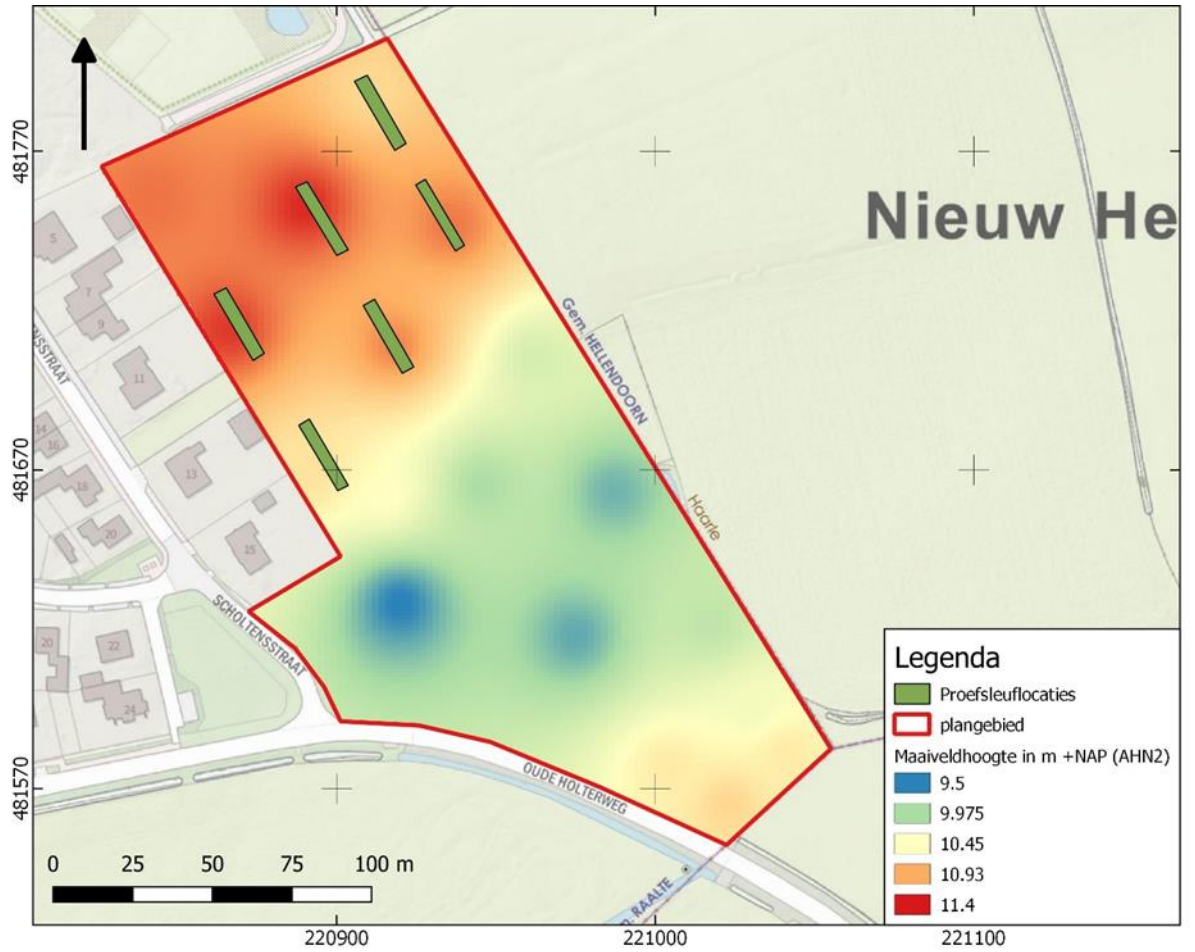
Het doel van dit onderzoek is om gegevens te verkrijgen om de archeologische verwachting te toetsen en eventueel aanwezige vindplaatsen op te sporen en te waarderen. Op basis van de waardering kan de behoudenswaardigheid van de vindplaats binnen het plangebied worden vastgesteld.

Het doel van de opdrachtgever is te voldoen aan de eisen en randvoorwaarden ten aanzien van het aspect archeologie, die gesteld worden in het bestemmingsplan. De opdrachtgever heeft geen aanvullende wensen kenbaar gemaakt.

1.2 AFBAKENING ONDERZOEKSGEBIED

Het plangebied betreft de geplande bouwlocatie 't Marissink aan de Oude Holterweg in Nieuw-Heeten, gemeente Raalte (OV). Het plangebied is op het moment van onderzoek in gebruik als grasland en heeft een omvang van circa 1,25 ha. Het plangebied wordt begrensd door enerzijds de Oude Holterweg en de daaraan liggende nieuwbouwhuizen. Anderzijds wordt het plangebied begrensd door de gemeentegrens van de gemeente Raalte. Op basis van het opgestelde verwachtingsmodel uit het bureau- en verkennend booronderzoek diende er in het noordelijke deel een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden. Het betreft het hoge deel van het plangebied dat grotendeels op een met een plaggendek afgedekte dekzandkop ligt.

¹ Brouwer, 2020.

Afbeelding 1. Contour van het plangebied (dikke rode lijn) en het onderzoeksgebied van het proefsleuven onderzoek inclusief het puttenplan uit het PvE.

1.3 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	
Provincie	Overijssel
Gemeente	Raalte
Plaats	Nieuw-Heeten
Toponiem	Oude Holterweg
Kadastrale perceelnummer(s) ²	RTE00-H-6640
Laagland Archeologie projectnummer	NIOU202
Uitvoeringsperiode per deelproces	1. Voorbereiding: < 18 februari 2. Veldwerk: 18 februari 2020 3. Uitwerking: februari 2020 4. Deponering: na oplevering eindrapport
Datum conceptrapportage	25-2-2020
Datum definitief rapport	06-04-2020
XY-coördinaten	220825/481765
	220915/481807
	220900/481590
	221055/481582
Kaartblad	27C
Oppervlakte plangebied	Circa 2,7 ha
Datering	Nieuwe Tijd
Complexiteit	-
Onderzoeksmeldingsnr	4774581100
AMK-terrein	n.v.t.
Vondstmeldingsnr.	n.v.t.
Type onderzoek	Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven
Opdrachtgever	BJZ.nu
	Contactpersoon: L. Bechtel
Bevoegde overheid	Gemeente Raalte
Goedkeuring bevoegde overheid	04-03-2020
Adviseur namens bevoegde overheid	mevr. M. Nieuwenhuis Het Oversticht mnieuwenhuis@oversticht.nl
Beheer documentatie	E-depot voor de Nederlandse Archeologie Archief Laagland archeologie BV Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Overijssel
Uitvoerder	Laagland Archeologie BV Virulyweg 21F 7602 RG Almelo 06 - 49 88 34 03
Projectleider	J.A.M. Oude Rengerink Hans.Ouderengerink@laaglandarcheologie.nl

Tabel 1. Objectgegevens.

² kadastralekaart.com.

HOOFDSTUK 2 VOORGAAND ONDERZOEK EN VERWACHTING

2.1 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK³

Voor het plangebied is in 2020 reeds een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek door middel van verkennende boringen uitgevoerd. Hieronder worden beknopt de resultaten van dit onderzoek beschreven.

Bodem en geomorfologie

Op de geomorfologische kaart ligt het plangebied in een zone met dekzandwelingen. Het noordelijke deel van het plangebied ligt daarbij voor een belangrijk deel op een dekzandrug. Het zuidelijke deel ligt overwegend in een laagte zonder randwal. De bodemkaart laat zien dat in het noordelijke deel van het plangebied sprake is van zwarte enkeerdgronden. In het zuidelijk deel van het plangebied komen beekerdgronden voor. Beekerdgronden zijn relatief laaggelegen zandgronden en kenmerken zich door de aanwezigheid van een dunne minerale eerdlaag, gevormd onder vochtige omstandigheden.

Archeologie

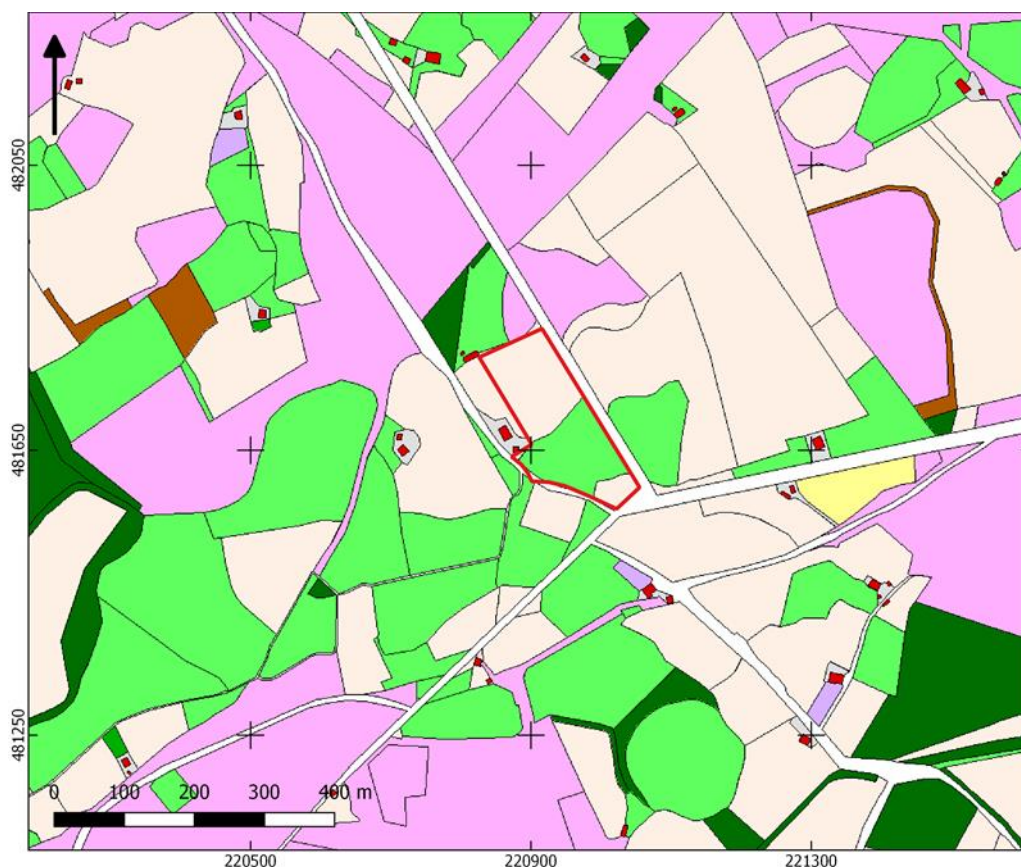
Op de gemeentelijke verwachtingskaart ligt het noordelijke deel van het plangebied in een zone met een hoge verwachting. Aan het zuidelijke deel is een lage verwachting toegekend.

In het plangebied zijn geen bekende waarden geregistreerd. Ongeveer 400 m ten zuid/zuidoosten van het plangebied ligt een AMK-terrein van hoge archeologische waarde (AMK-nummer 13602/Erve Stroek). Het terrein wordt doorsneden door de N332 (Raalterweg; deze ligt in het verlengde van de Oude Holterweg). Het terrein is onderdeel van een escomplex. Op de geomorfologische kaart is hier een dekzandrug aangegeven. Er zijn bewoningssporen uit diverse perioden aangetroffen. In 1976 is onder een plaggendeek van ongeveer 1 m dik laat-neolithisch klokbekeraardewerk en bewerkt vuursteen aangetroffen. Voorts zijn enkele fragmenten ijzertijdaardewerk aangetroffen alsmede twee fragmenten laatmiddeleeuws Pingsdorf-aardewerk. Zowel het laat-neolithische, het ijzertijd en het laatmiddeleeuwse vondstmateriaal worden tot nederzettingen gerekend (complextype: nederzetting -onbepaald). Tot het AMK-terrein behoren enkele waarnemingen (2504 en 13851) waaronder bovengenoemde vondsten zijn geregistreerd. In Archis3 zijn geen onderzoeksmeldingen geregistreerd binnen of nabij het onderzoeksgebied. Het voornoemde onderzoek uit 1976 is niet opgenomen in de archeologische database.

³ Brouwer 2020.

Historische ontwikkeling

Op de eerste kadastrale kaart (circa 1832)⁴ is het plangebied en haar omgeving nog onbebouwd (zie onderstaande afbeelding). Het noordelijke terreindeel is op de OAT (Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel) aangeduid als akker; het zuidelijke als grasland. Direct westelijk van het plangebied ligt Erve Oude Bijvank. Op deze locatie was tot voor kort nog een historisch boerenerv gevestigd. De huidige woonhuizen op deze locatie zijn in 2018 gebouwd.⁵ Daarbij is geen archeologisch onderzoek uitgevoerd omdat het voormalige historische erf op de gemeentelijke archeologische beleidsadvieskaart in een zone met een lage archeologische verwachting ligt, en op grond van het bestemmingsplan geen archeologisch onderzoek was vereist. De oorsprong van Erve Oude Bijvank is niet bekend, maar net als veel boerenerven in deze regio is een datering in de Late Middeleeuwen zeker niet uit te sluiten: rond 1000 ontstaat een proces waarbij de boerenerven geleidelijk naar de randen van de bouwlanden op de dekzandruggen worden verplaatst en zich min of meer op dezelfde locatie fixeren.

Afbeelding 2. Uitsnede uit de eerste kadastrale kaart, circa 1832. De locatie van het plangebied is rood omlijnd. Geel: hooiland, beige: bouwland, lichtgroen: weideland, donkergroen: bos/opgaand hout, paars: heide, oranje: onverharde weg; lichtpaars: tuin; rood met grijs: bebouwing met erf. Bron: hisgis.nl.

Op de topografische kaart van 1925 is het gehele plangebied in gebruik als akker. Min of meer op de scheiding tussen het eerdere bouwland en weideland is nu een houtwal gelegen. Mogelijk ligt in de westelijke uitstulping van het plangebied – direct onder het hoofdgebouw van het erf – nu bebouwing. Het is echter mogelijk dat dit niet accuraat ingetekend is, of de kaart is niet nauwkeurig genoeg ingemeten. Op kaarten uit 1900 en 1935 is de voormalige landbouwgrond nu in gebruik als grasland. Soms wijst een verschuiving van landbouwgrond naar grasland – dat per m² minder geld oplevert – op relatief ongunstige omstandigheden voor landbouw, bijvoorbeeld een hoge grondwaterspiegel.

⁴ Bron: hisgis.nl.

⁵ Bron: huispedia.nl.

Booronderzoek

In het plangebied zijn drie verschillende gebieden aan te wijzen. In het noordelijke deel is een plaggendek aangetroffen. In diverse boringen is daaronder een grotendeels intact dekzandprofiel aangetroffen. In het centrale en zuidelijke deel is een beekerdgrond profiel aangetroffen en in het meest zuidelijke deel lijkt sprake van een grotendeels verstoord plaggendek op een C-horizont.

Op de locatie van het voormalige boerenerf zijn baksteenspikkels aangetroffen in een verstoord pakket. Het baksteen is waarschijnlijk afkomstig van het verdwenen erf en is mogelijk zeer recent. Echter, het booronderzoek kon hieromtrent geen uitsluitel geven. Andere archeologische indicatoren zijn niet aangetroffen, maar dat was gezien de aard van het booronderzoek ook niet te verwachten.

2.2 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Op basis van het voorgaande onderzoek is er in het PvE⁶ een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld.

Datering

Vooralsnog wordt rekening gehouden met een brede archeologische verwachting. Dat betekent dat er vindplaatsen aanwezig kunnen zijn uit alle archeologische perioden.

Complextype

Er is rekening te houden met een groot aantal complextypen uit de perioden vanaf de Steentijd tot en met de Nieuwe Tijd.

Omvang

Het proefsleuvenonderzoek kan eventuele begrenzingen en oppervlaktes van vindplaatsen vaststellen, maar de kans is reëel dat eventuele vindplaatsen zich uitstrekken buiten de begrenzing van het onderzoeksgebied.

Diepteligging

Intacte archeologische lagen zijn mogelijk nog leesbaar als sporen in de BC- of C-horizonten die zich bevinden in de top van de natuurlijke ondergrond, dicht onder het plaggendek of een eventuele fossiele akkerlaag.

Gaafheid en conservering

In het grootste deel van het plangebied is een grotendeels intact dekzandprofiel aangetroffen. Alleen op de locatie van het voormalige boerenerf is een verstoord pakket aangetroffen. Vermoedelijk heeft deze verstoring te maken met het boerenerf en is daarmee zeer recent.

Meestal is alleen in oude opgevulde laagten en in diepe sporen zoals waterputten, vanwege de natte condities, sprake van redelijke conservatieomstandigheden. Mogelijk zijn in het onderzoeksgebied nog waterputten of -kuilen aanwezig, al dan niet met houten putconstructies (kistwerk, vlechtwerk of holle boomstammen).

Locatie

Een vindplaats kan zich binnen het gehele plangebied bevinden of zich daarbuiten nog uitstrekken.

Uiterlijke kenmerken

Grondsporen uit de periode Neolithicum – Nieuwe Tijd (nederzettingen, boerderijen, greppels en putten/kuilen) kunnen plaatselijk in de intacte top van het dekzand nog intact zijn.

⁶ Hendriks 2020.

Mogelijke verstoringen

Op de locatie van het voormalige boerenerf in het zuidelijke deel van het plangebied zijn baksteenspikkels aangetroffen in een verstoord pakket. Het baksteen is waarschijnlijk afkomstig van het verdwenen erf en is mogelijk zeer recent.

2.3 SELECTIEBESLUIT

Op basis van het verkennend booronderzoek heeft het bevoegd gezag besloten dat er een aanvullend onderzoek in de vorm van een Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven dient te worden uitgevoerd.

HOOFDSTUK **3** DOEL VAN HET ONDERZOEK

3.1 DOEL VAN HET ONDERZOEK EN MOTIVATIE

Het proefsleuvenonderzoek heeft tot doel gegevens te verkrijgen om de archeologische verwachting te toetsen en eventueel aanwezige vindplaatsen op te sporen en te waarderen. Op basis van de waardering kan de behoudenswaardigheid van de vindplaats binnen het plangebied worden vastgesteld. Op basis daarvan kan worden bepaald of een eventuele vindplaats in-situ behouden dient te blijven dan wel dient te worden opgegraven (behoud ex-situ).

3.2 ONDERZOEKSVRAGEN UIT HET PVE

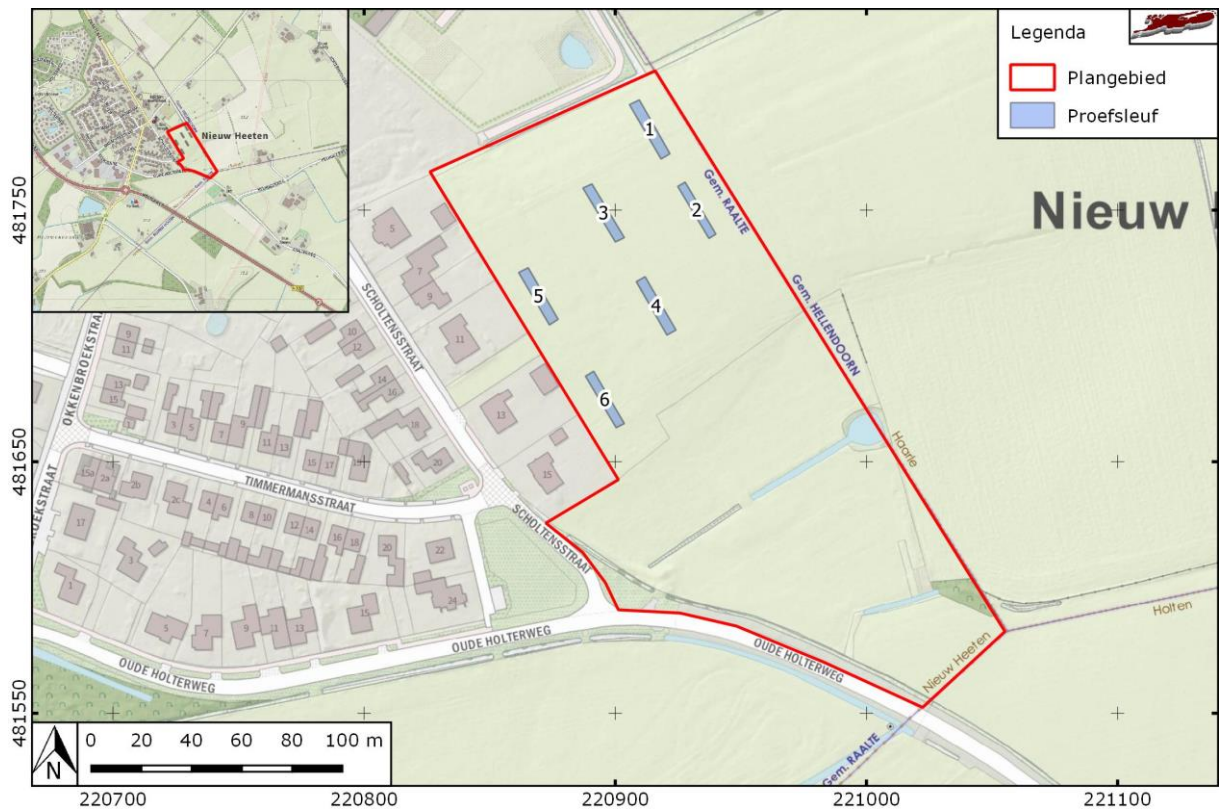
Voor het huidige onderzoek gelden de volgende onderzoeksvragen:

- 1. Zijn er in het onderzoeksgebied vindplaatsen met archeologische sporen en resten aanwezig?*
- 2. Wat is de aard (complextype), omvang en fysieke kwaliteit daarvan?*
- 3. Uit welke periode dateren deze?*
- 4. Wat is de waardestelling middels de KNA-waarderingscriteria? Is de vindplaats behoudenswaardig?*

HOOFDSTUK 4 METHODEN

4.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd conform het PvE op 18 februari 2020. Het onderzoek spitste zich toe op de noordelijke dekzandrug en de locatie van het voormalige boerenerf. Tijdens het onderzoek zijn in totaal 6 proefsleuven aangelegd in een verspringend patroon. De proefsleuven hadden een lengte van 25 meter en waren 4 meter breed. Het opgravingsvlak is aangelegd met behulp van een graafmachine met een gladde bak op de top van de BC-horizont. Tijdens de aanleg is intensief gebruik gemaakt van een metaaldetector.

Afbeelding 3. Puttenplan volgens het PvE.

De sporen zijn ingemeten met behulp van een GPS in het Rijksdriehoekstelsel (RD). Rondom alle putten is om de vier meter de maaiveldhoogte opgemeten en in elke put is om de drie meter de vlakhoogte ingemeten. Relevante sporen zijn handmatig gecoupeerd en gedocumenteerd. Vondsten zijn met behulp van de GPS afzonderlijk ingemeten en geregistreerd als puntvondst.

Ten behoeve van bodemonderzoek zijn in alle putten zijn twee profielkolommen aangelegd. Deze profielen zijn gedocumenteerd conform de ASB. Aangezien de lagen voornamelijk antropogeen van aard waren, is er geen fysisch-geograaf betrokken geweest bij de documentatie van de profielen.

Alle aangetroffen artefacten zijn verzameld en behandeld conform de specificatie OS11 in het protocol 4004 Opgraven en 'Eerste hulp bij kwetsbaar Vondstmateriaal' (Carmiggelt en Schulte 2002, Huisman 2006). Materiaal dat dateert uit de periode na 1900 is niet verzameld. Tijdens het onderzoek zijn geen paleo-ecologische of ^{14}C monsters genomen, omdat er geen kansrijke sporen aangetroffen zijn om deze monsters van te nemen.

Het gehele veldonderzoek kon worden uitgevoerd op basis van de eisen in het PvE. Er zijn geen afwijkingen.

HOOFDSTUK 5 LANDSCHAP EN BODEM

5.1 GEOLOGIE EN GEOMORFOLOGIE

In alle putten zijn ten behoeve van bodemonderzoek twee profielkolommen aangelegd en gedocumenteerd. De bodemopbouw van het plangebied kwam in het overgrote deel van de profielen overeen.

Geomorfologisch zijn de onderzochte delen van het plangebied gelegen op een dekzandrug die is gevormd gedurende de laatste ijstijd (Weichselien, 116.000 – 11.500 BP). De afzettingen bestaan uit matig fijn zand, waarin bodemvorming heeft plaatsgevonden. Deze bodemvorming is, doordat de bodem grotendeels nog intact is, nog duidelijk zichtbaar in de profielen. Boven op het dekzand ligt een plaggendek dat is gevormd als gevolg van plaggenbemesting in de Middeleeuwen.

Afbeelding 4. Foto van profiel 7 in put 4.

5.2 BODEM

De bovenste laag van het profiel omvatte een sterk humeuze geroerde laag van ongeveer 30 centimeter. Door de lossere structuur kan deze laag als een bouwvoor worden beschouwd (Ap). Deze bouwvoor maakt deel uit van een plaggendek dat in dikte varieert van circa 70 tot 75 cm (inclusief bouwvoor).

In de meeste gevallen was hieronder een lichtgrijze laag zichtbaar, die duidelijk niet was geroerd en humusarm was. In sommige gevallen was deze laag (deels) opgenomen in de onderkant van het plaggendek, of was er een menglaag tussen deze twee lagen zichtbaar. Deze grijze laag kan worden bestempeld als een E-horizont, die al dan niet is omgewerkt in de basis van het plaggendek.

Onder deze lichtgrijze laag bevond zich een laag waarin veel humus en ijzer aanwezig was. De laag bestond uit donkerbruin matig fijn zand, waarin geeloranje vlekken van ijzerconcreties zichtbaar waren. De onderste laag van de meeste profielen werd gevormd door een bruingele laag van matig fijn zand met ijzerconcreties. De laag kan worden beschouwd als een Bh-horizont. In profielen 6 en 8 was hieronder nog een oranje gele laag van matig fijn zand zichtbaar die als een BC-horizont beschouwd kan worden. Voor zover er in de profielen een combinatie van een E-, B- en BC-horizont aanwezig is, is er sprake van een vrijwel compleet podzolprofiel waarvan alleen de oorspronkelijke A-horizont in het plaggendek is verploegd.

Op locaties waar een dergelijk intact profiel zichtbaar is, is sprake van een haarpodzol. De schematische opbouw van een haarpodzol is als volgt:

De bodemopbouw van een haarpodzol begint bij een A-horizont van humusrijk zand, als gevolg van pluggenbemesting. Direct hieronder vormt zich een grijze laag van humusarm zand als gevolg van uitspoeling van de humus (E-horizont). Deze laag wordt gevolgd door een inspoellingslaag (B-horizont) van humus die aan de onderzijde wordt begrensd door een ijzerbandje. Vervolgens bevindt zich een roodbruine laag die geleidelijk overgaat naar een geelbruine laag, waarin zich matig humusarm zand bevindt. Onder deze laag bevindt zich de geelbruin uiterst humusarm zand, waar mogelijk nog wel ijzer is voor komt, dit is het moedermateriaal (C-Horizont).⁷

Niet alle profielen vertoonden een dergelijk intact bodemprofiel als is aangetroffen in profiel 7. In het geval van profielen 1, 3, 5 en 9 is de E-horizont volledig opgenomen in het esdek, de Aa-horizont. In de profielen 8 en 11 is de greppel zichtbaar, waardoor op deze plaatsen het bodemprofiel tot in de C-horizont is verstoord. Het bodemprofiel van profiel 12 is tot in de BC-horizont verstoord door een recente verstoring. In de meeste gevallen is het vlak aangelegd in de BC-horizont, waardoor de C-horizont in de meeste profielen niet aanwezig is.

Haarpodzolgronden komen voor op de hogere, drogere gronden van het pleistocene zand. Het voorkomen van een haarpodzolgrond op de onderzoekslocatie kan worden gezien als bewijs dat het een droge grond betreft, die geschikt is voor bewoning. Activiteiten die te maken hebben met bewoning, zoals agrarische activiteiten, zouden waarschijnlijk de top van de podzolgrond hebben verstoord. Het aantreffen van een intacte podzol, zoals in profielen 2, 7 en 10, wordt niet verwacht op locaties waar bewoningsactiviteiten hebben plaatsgevonden.

⁷ De Bakker & Schelling 1966, 134.

HOOFDSTUK 6 ARCHEOLOGIE

6.1 SPOREN EN STRUCTUREN

Het leesbare sporenvlak is aangelegd in de BC-horizont. De daadwerkelijke diepte ten opzichte van het maaiveld varieerde sterk, doordat het esdek niet overal dezelfde dikte had.

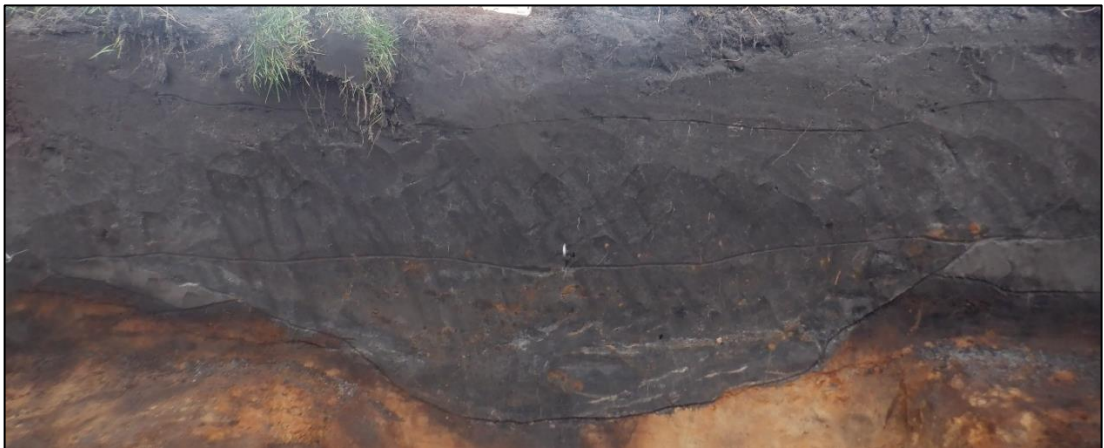
In de meeste putten zijn geen sporen aangetroffen. Alleen in de putten 4 en 6 is een greppelvulling aangetroffen. Deze greppel is gedocumenteerd als spoor 1 (put 4) en spoor 2 (put 6). De vullingen van beide sporen waren vergelijkbaar en liggen in het verlengde van elkaar. Het ligt voor de hand dat het om één greppel gaat.

De top van de greppel is circa 2,30 m breed en het diepste punt ligt op ongeveer 10,70 m boven NAP. De vulling van de greppel bestaat uit donkergrijs matig fijn zand en is oranjegeel gevlekt. De insteek van de greppel ligt in het plaggendek en wordt afgesneden door de bouwvoor. In put 4 is in de greppel een afdruk van een getande graafmachinebak zichtbaar. Vermoedelijk heeft dit te maken met de demping van de greppel. Het doet vermoeden dat de greppel niet eerder dan in de tweede helft van de 20^e eeuw is gedempt. Op historisch kaartmateriaal is de greppel echter niet weergegeven.⁸ In de greppel zijn ook geen vondsten aangetroffen, waardoor de greppel niet kan worden gedateerd. Gezien de doorsnijding van het plaggendek moet de greppel in ieder geval zijn aangelegd nadat het plaggendek geheel is ontstaan. Dat zal vermoedelijk ergens in de nieuwe tijd A of later zijn gebeurd.

⁸ Topotijdreis.nl.

Afbeelding 5. De greppel (spoor 1) in put 4. Rechtsonder de rechthoekige vorm van een vergraving met een getande graafmachinebak.

Afbeelding 6. Spoor 1 in profiel 8.

Op de locatie van het voormalige boerenerf zijn grote verstoringen waargenomen op het vlak. In deze recente verstoring waren baksteenbrokken, fragmenten van grijze dakpannen en brokken beton aanwezig. Deze verstoring is waarschijnlijk het gevolg van recente sloopwerkzaamheden van het boerenerf.

6.2 VONDSTEN

6.2.1 KERAMIEK

Tijdens het onderzoek is 1 vondstnummer uitgedeeld. Deze vondst is aangetroffen tijdens het aanleggen van het vlak van put 5 en is niet afkomstig uit een spoor. De vondst is ingemeten als een puntvondst en de locatie is zichtbaar op de ASK.

Het betreft een fragment oxiderend gebakken handgevormd aardewerk. Op de breuk is zichtbaar dat het fragment met grof zand is gemagerd. Het oppervlak is licht besmeten, wat een datering in de IJzertijd of Vroeg-Romeinse tijd waarschijnlijk maakt. Mogelijk is dit fragment als gevolg van bioturbatie op de top van de BC-horizont terecht gekomen. In de verdere omgeving zijn meer losse fragmenten IJzertijdaardewerk aangetroffen die worden toegewezen aan een, nog onbekende, nederzetting.⁹

⁹ Waarnemingsnummer 13851.

6.3 SYNTHESE

Op basis van de profielen blijkt dat er in een groot deel van het onderzochte gebied een relatief intacte bodem aanwezig is in de vorm van een haarpodzol. Deze haarpodzol is afgedekt door een plaggendeek als gevolg van plaggenbemesting in de Middeleeuwen. Tijdens het onderzoek zijn twee sporen aangetroffen die waarschijnlijk tot dezelfde greppel toebehoren. De afdruk van een getande bak van een graafmachine duidt op een recente demping van de greppel. Tevens is één vondst aangetroffen tijdens het onderzoek. Dit betreft een aardewerkfragment dat kan worden gedateerd in de IJzertijd of de Vroeg-Romeinse tijd. Deze vondst kan niet worden gekoppeld aan een spoor. Op de locatie van het voormalige boerenerf zijn grote verstoringen in de put aangetroffen die waarschijnlijk te maken hebben met de sloop van de boerderij.

Hoewel er een fragment keramiek is aangetroffen moet dit voorsnog als een 'losse vondst' worden beschouwd. Vanwege de gehele afwezigheid van nederzettingssporen kan er van een vindplaats uit de IJzertijd of de Vroeg-Romeinse tijd niet worden gesproken. Het is wel denkbaar dat er in de nabijheid op de dekzandrug buiten het plangebied wel ergens een nederzettinglocatie aanwezig is.

De aangetroffen sloot is vrijwel zeker te dateren in de Nieuwe Tijd en kan een oude perceelssloot zijn geweest. Op oude topografische kaarten en de kadastrale minuutplan uit 1832 is deze sloot echter niet te traceren. Het voert te ver om ook hiermee een vindplaats te definiëren.

HOOFDSTUK 7 ONDERZOEKSVRAGEN EN CONCLUSIE

1. *Zijn er in het onderzoeksgebied vindplaatsen met archeologische sporen en resten aanwezig?*

Tijdens het onderzoek zijn twee sporen aangetroffen die behoord hebben tot dezelfde greppel. De afdruk van een getande graafmachine bak suggereert een recente demping van de greppel, maar op historische kaarten vanaf circa 1832 is deze greppel niet traceerbaar. Tevens is er één puntvondst gedaan. Dit betreft een fragment handgevormd aardewerk. Dit is onvoldoende om te spreken over een vindplaats.

2. *Wat is de aard (complextype), omvang en fysieke kwaliteit daarvan?*

Tijdens het onderzoek is geen vindplaats aangetroffen.

3. *Uit welke periode dateren deze?*

Tijdens het onderzoek is geen vindplaats aangetroffen.

4. *Wat is de waardestelling middels de KNA-waarderingscriteria? Is de vindplaats behoudenswaardig?*

Tijdens het onderzoek is geen vindplaats aangetroffen. Er is derhalve onvoldoende informatie om een specifiek archeologisch complextype aan te wijzen en op basis daarvan een waardering op te stellen volgens de KNA-waarderingscriteria.

HOOFDSTUK **8** SELECTIEADVIES

Gezien de afwezigheid van een archeologische vindplaats en de verwachting dat er in het overige deel van het plangebied ook geen vindplaats aanwezig is wordt geadviseerd om geen verder onderzoek te laten uitvoeren. Geadviseerd wordt om het plangebied vrij te geven ten aanzien van het omgevingsaspect 'archeologische waarden' en bij de vergunningverlening geen verdere voorwaarden te stellen.

Literatuur en bronnen

Bakker, de, H., Schelling, J., 1966: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland*, Wageningen.

Brouwer, E., 2020: *Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek - verkennende fase Oude Holterweg te Nieuw Heeten, gemeente Raalte (OV)*. Laagland Archeologie Rapport 385.

Hendriks, N., 2020: *Programma van Eisen Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven, Bouwlocatie Marissink te Nieuw-Heeten, gemeente Raalte (OV)*, Almelo.

SIKB, 2016. Inventariserend Veldonderzoek (Landbodems) (Field Survey IVO (soil) Protocol 4003. SIKB 2016. Gouda.

Internetbronnen

Archis III

www.hisgis.nl

www.topotijdreis.nl

Gebruikte kaarten

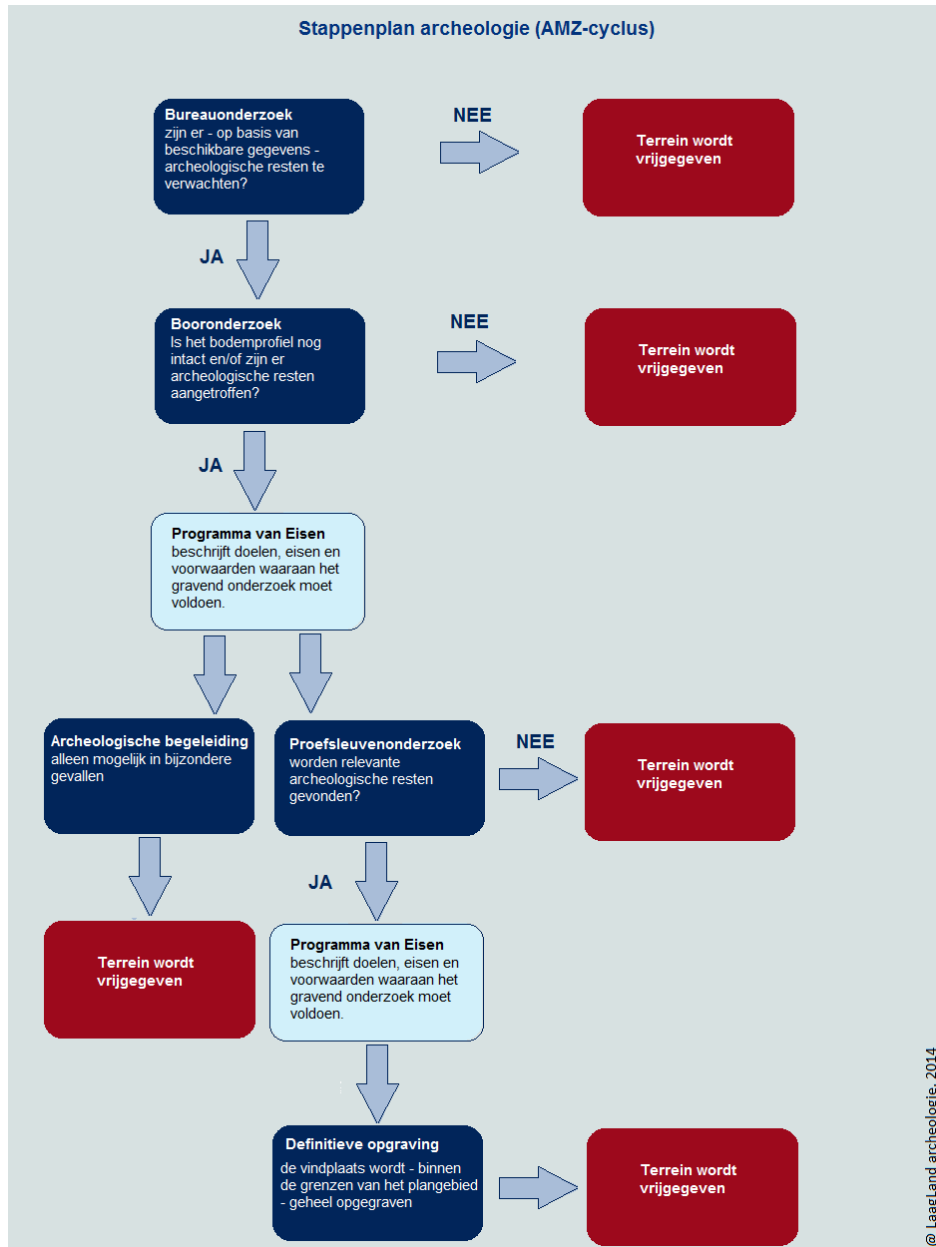
Topografische kaart, schaal 1:10.000. Bron: www.pdok.nl. Geraadpleegd op 19-2-2020

Historische kaarten vanaf 1890 tot en met 2015. Bron: www.topotijdreis.nl. Geraadpleegd op 20-2-2020

Afbeeldingenlijst

Afbeelding 1. Contour van het plangebied (dikke rode lijn) en het onderzoeksgebied van het proefsleuven onderzoek inclusief het puttenplan uit het PvE. _____	6
Afbeelding 2. Uitsnede uit de eerste kadastrale kaart, circa 1832. De locatie van het plangebied is rood omlijnd. Geel: hooiland, beige: bouwland, lichtgroen: weideland, donkergroen: bos/opgaand hout, paars: heide, oranje: onverharde weg; lichtpaars: tuin; rood met grijs: bebouwing met erf. Bron: hisgis.nl . _____	9
Afbeelding 3. Puttenplan volgens het PvE. _____	13
Afbeelding 4. Foto van profiel 7 in put 4. _____	15
Afbeelding 5. De greppel (spoor 1) in put 4. Rechtsonder de rechthoekige vorm van een vergraving met een getande graafmacinebak. _____	18
Afbeelding 6. Spoor 1 in profiel 8. _____	18

BIJLAGE 1 AMZ-CYCLUS

BIJLAGE 2 ARCHEOLOGISCHE PERIODEN

Archeologische perioden		Datering	
Nieuwe tijd	C	1795	
	B	1650	
	A	1500	
Middeleeuwen	Laat	1250	
	Vol	1050	
	vroeg	Ottoons	900
		Karolingisch	725
		Merovingisch	450
Romeinse tijd	Laat	270	
	Midden	70 na Chr.	
	Vroeg	15 voor Chr.	
Prehistorie	Ijzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
	Paleolithicum	Jong	35.000
		Midden	250.000
		Oud	
	@ Laagland Archeologie, 2014		

BIJLAGE 3 SPORENLIJST

Spoor	Vulling	Textuur	Kleur	Humus	Diepte	Vorm coupe
1	0	Zs1 MF	DGR, ORGE gevlekt	H2	50	Kom
2	0	Zs1 MF	DGR, ORGE gevlekt	H2	30	Kom

BIJLAGE 4 VONDSTENLIJST

Vondst	Materiaal	Materiaal algemeen	Aantal	Gewicht	Beginperiode	Eindperiode	Opmerking
1	KER	AWH	1	11 gram	IJZ	ROMV	Zandmagering, besmeten oppervlak, grijs gekleurd

BIJLAGE 5 ALLE SPOREN KAARTEN (ASK)

IVO-P Nieuw Heeten
NIOU202
Oude Holterweg
OM 4774581100

Alle Sporen Kaart excl.
hoogtemetingen
JdG | 19-02-2020

481780

Nieuw

Put 1

1040

481760

Put 3

3041

3050

Put 2

2040

481740

Put 5

5040

Put 4

4040

481720

481700

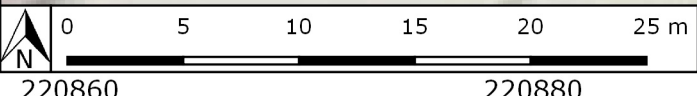
Put 6

6040

481680

Legenda

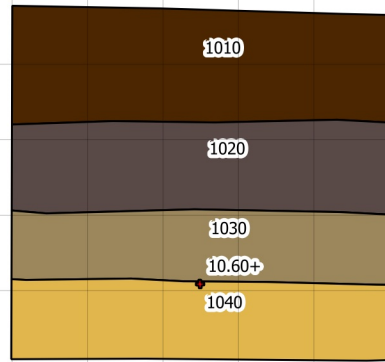
- Greppel/sloot
- B/C-horizont
- B/C-horizont (zeer verkit)
- C-horizont
- Recente verstoring
- Profiel
- Vondst

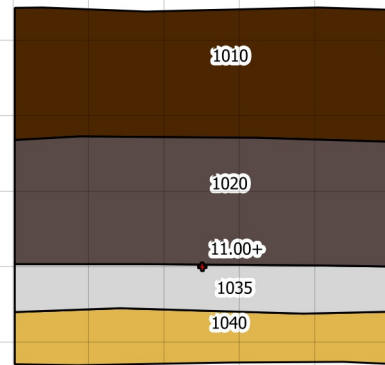
220860 220880 220900 220920 220940

BIJLAGE 6 PROFIELTEKENINGEN

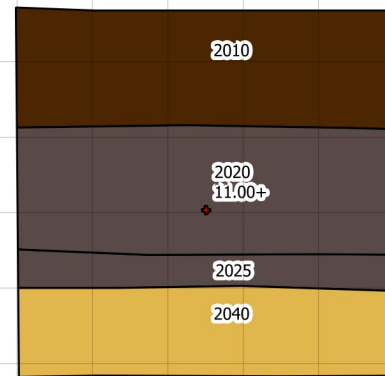
Profiel 1

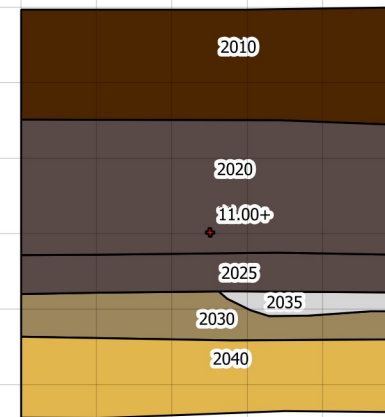
Profiel 2

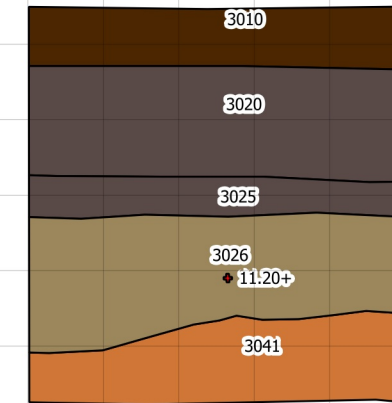
Profiel 3

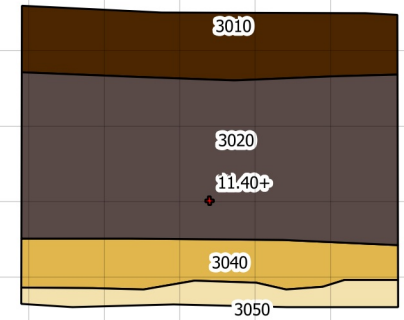
Profiel 4

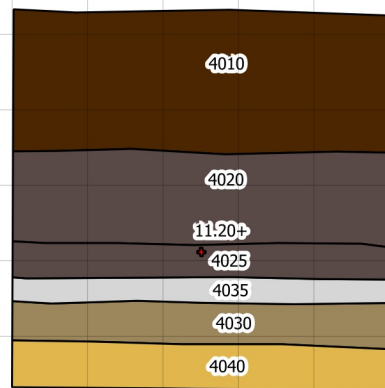
Profiel 5

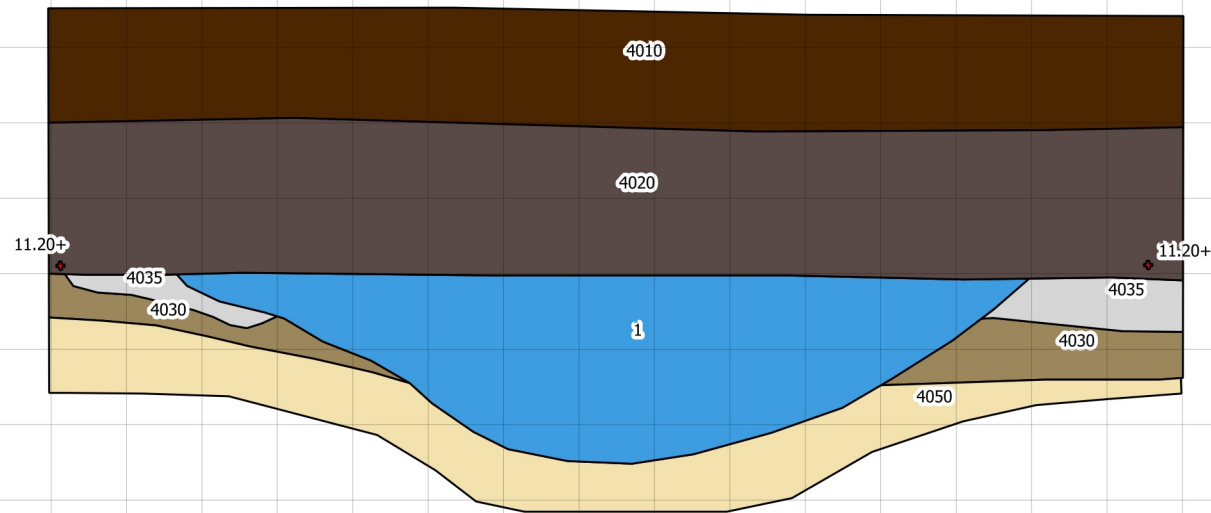
Profiel 6

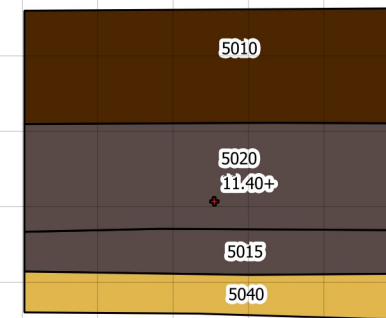
Profiel 7

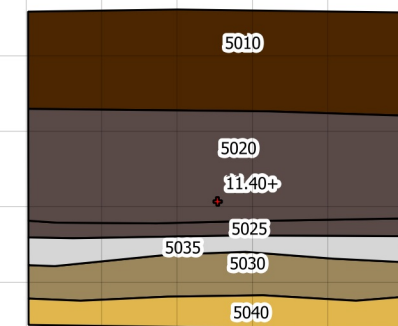
Profiel 8

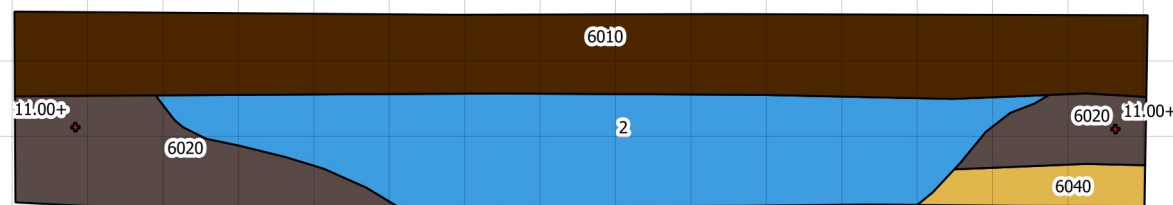
Profiel 9

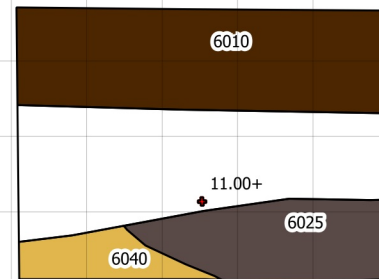
Profiel 10

Profiel 11

Profiel 12

IVO-P Nieuw Heeten
NIOU202
Oude Holterweg

Profielen
Projectie: -
JdG | 19-02-2020

Laagland Archeologie

0 0.2 0.4 0.6 0.8 1 m

Legenda

 Bouwvoor	 BC-horizont zeer verkit
 Esdek	 C-horizont
 E-horizont	 Greppel
 B-horizont	 Meetpunt
 BC-horizont	 Recente verstering